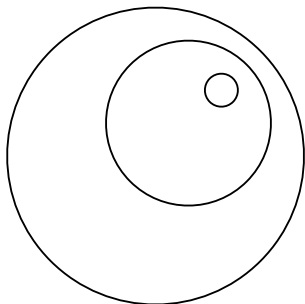

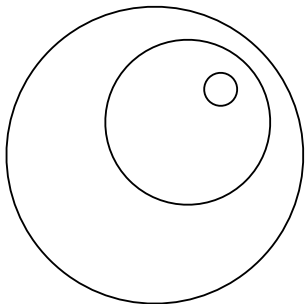
Plž 7/8

Plzeňský literární život

Pro libris / Ason-klub / Středisko západočeských spisovatelů
Knihovna města Plzně / Kruh přátel knižní kultury
Ročník IX / 2010 / Číslo 7/8

- 1 *Editorial*
- 2 Karel Šebek: Život je stín noci
- 6 Vlasta Špinková: Ještě bolí stránky knih
- 7 Třikrát z protektorátu...
- 10 Karel Trinkewitz: Člověk člověku plkem
- 11 Stanislava Bukovská: Důsledně genderový princip
- 12 Miroslav Sulan: Hádání duše s tělem
- 13 Milena Písačková: Typologie Indů
- Listy Ason-klubu*
- 15 Alena Vávrová: Ze Siamu a Kambodže
- 16 Jiří Frank: Návštěva zámku
- 17 Tamara Kopřivová: Houbařská
- 18 Kambodžské pohádky: Zmrtvýchvstání - Útěk
- 20 Druhého tvář (moderní izraelská poezie)
- 23 Milan Kasl: Šumavské sny Česlava Boháče
- 26 Evžen Pěnkava: Čekání na d'Artagnana

Báseň je rukavice hozená přízraku života.

Karel Šebek

Také v letním dvojčísle se dočtete, milí plžomilní čtenáři, že vycházíme s podporou Města Plzně, ale pravda je to taková příštíp-kářská: s mírnou nadsázkou totiž platí, že s přispěním magistrátu bychom uhradili náklady pouze a leda na vydávání Listů Ason-klubu, čili na takřčené „barevné břicho“ Plže. Všechno ostatní je už hrazeno jednak z grantu Ministerstva kultury, jednak z přispěvků Plzeňského kraje – a zejména díky štědrým dárcům, o nichž jsme psali v červnovém Plži. Možná by v kulturní komisi magistrátu byli bývali raději, kdyby vycházely jen Listy AK? Kdo ví, každopádně i toto dvojčíslo přichází na svět navzdory nepřejícníkům, co mají na Plže tipec. A vskutku takto navzdory nechť jim ve jménu západočeské literatury zazní: Hajhou, paskřivci šedaví, hajhou!

Leč samozřejmě jsou tu i mnozí tací, kteří na záchranu Plže nepřispěli ani korunou (což nikomu nevyčítáme), ale ani přímluvou. Ač by mohli. Zato škodolibě vyčkávali, japa to s námi dopadne. Tak jednou se dočkají toho nejhoršího a uštěpačné poznámky se pak budou troustít, prozatím však jsme v Plži přežili další hrozící skon. A připravili i letní dvojčíslo, v němž opět odsouváme tradiční rozvržení do rubrik na podzimní měsíce a záměrně předkládáme čtenářům pestrou žánrovou všehochuť. K té všehochuti patří i bonbónek, na nějž jsme náramně pyšní: zásluhou Hany Rojtové, Evy Válkové a Vladimíra Blažka se podařilo v nepatrném nákladu sestavit sborní-

ček netištěných básní Karla Šebka (pod názvem Měsíc, který zešlel jako já...), z nichž pár s laskavým svolením editorů v Plži přetiskujeme spolu s jinými, které se do minipublikace nevešly. Což je chuťovka tohoto dvojčísla! Neznamená to, že by další příspěvky byly méně zajímavé. Leckteré z nich navíc spojuje téma zážitků z cest, jsou to tudíž nefalšované „zcestné“ texty.

A tak v č. 7-8, vždy v nějaké spojitosti s Plzní nebo západočeským regionem, uvádíme i překlady z moderní izraelské poezie nebo kambodžské pohádky. Stejně jako básně Aleny Vávrové a Vlasty Špinkové, aforismy Karla Trinkewitze, fejetony Tamary Kopřivové a Jiřího Franka, dramatickou etudu Miroslava Sulana – nebo dokumentární reflexe o Plzni v druhé světové válce, které připravil Stanislav Bukovský. V duchu rozmarného léta ovšem neprozradíme, zda má tento autor něco společného se Stanislavou Bukovskou, budeme raději ryze genderově korektní. Poprvé se v Plži představuje ukázkou z většího cyklu Milan Kasl, po delší odmlce znovu Evžen Pěnkava, tentokrát ale jako dramatik. A protože ve chvíli, kdy vznikají tyto řádky, vysvitlo sluníčko, stejně jako v červnu přeje-
me všem čtenářům našeho časopisu, aby léto bylo vrchovatě pochváleno!

Vl. Novotný

Vladimír Novotný

Karel Šebek

Život je stín noci

* * *

V obličejí libezné dámy
Se objevuje otazník úsměvu
Poplujeme po té staré řece povodněmi
a vichřicemi

Jsem Antarktida
Polární medvěd v plavkách
Nevěsta vlka
Oltář žaláře petrklíč je klíč ve vězení
Bortí se domy
A ve zbytcích schodišť se objevují andělé
Válka je pouhý rozhovor minometry
světadílů

Vsazuji si květinu do oka
Bodláčí do úst
A sladce páchnu
Jen déšť zná naše neštěstí
Jen déšť nás zachrání před povodněmi
Budeme sami
Na pustém ostrovu papíru
Robinson tužky
Malba gorily na nástěnce vitriolu
Sebevražda je krásná procházka životem
Kráčím půlnocí s plamenometem měsíce
Už nemluvím jen píšu
Už nepíšu jenom mluvím
Je to totéž
Na tribuně básníků
Kde se vaří horké párky poezie
Ty přijedeš onoho osudného dne
Kdy ticho bude stříbrné a vodopády
budou kvést
Přijedeš osleplá svobodou zuřivá štěstím
s provazem odsouzenice

* * *

Vypadám téměř na půl třetí dopoledne
motýli ještě spí
motýli ještě nespí ale noční můry
ústavních postelí
spí krásný sen o šťastném světě
šťastně zesnulých

Ostrov rtů v oceánu obličejů
pomalu stárnou
jako tento dlouhý nekonečný pustý den
jako ústavní plot který přelézám
výhradně v pravé půlnoci
neboť se na jeho bodákách krásně sní
o bodákách naděje šilených žen a mužů
s prokletou nadějí a neštěstím štěstí
krvavé maso odpočinku
mládí které je staré přes sto let

Narodil jsem se mrtve
ale ještě dýchám
ale ještě se zalykám smichy
když vás vidím v zrcadle pane Šebek
jste opravdu krásná dáma
s továrním komínem věčné cigarety
s miliardou bídy
která je krásná jako já
Udusím tě Šebku
udusím tě očima
udusím tě ušima
udusím tě rukama pohlavků bez pohlavků
udusím tě SMÍCHY

Život je stín noci
vidím vás v zrcadle
ohýnky ve vašich očích zapalují pomalu
ohýnky dne

* * *

Noc zlatokop lásky
 jitrnice patří k životu
 a ptáci k stínům
 bude zase jaro
 sasanky řek zase pokvetou
 zase obživnou utonulé
 zase se ulice zalidní
 věčnými strašidly našich nejtajnějších přání
 rok jde k roku a já jsem uragán psacího
 stroje

papír je moje sestra
 a stroj můj bratr
 když píšeme jsme velká rodina
 od pólu k pólu
 dnes v noci raci řek létají celý rok
 dnes v noci má svou lásku i petržel
 stezky lásky vedou noci
 a já jsem bič na stupiditu člověka
 který zaměňuje touhu s masným krámem
 nelze žít bez uzeneho
 ale lásku nevyhladí žádná válka
 noc pije z mých rtů
 a kotrmelec je praotcem Čech
 a ranec neštěstí je teď plný sněženek
 peníze šlechtí zvířata
 housenka stokoruny mi leze přes cestu
 svět je zkrátka vykradené zlatnictví
 nosorožcem, který se přece nemůže
 ženit jen tak bez peněz
 oženit se s peněženkou je můj sen
 svatební noc s dukátem
 sako ušité z krkavců
 kalhoty šité na míru
 zkrátka blbost kvete do božských rozměrů
 jen lillie psacího stroje
 roste v mé zahrádce poezie
 schodiště kvetou řekami kroků
 a blues vodopádu

mne přivádí do jiného světa než je
 tenhle prokletý svět
 mít své pádlo svou loďku kormidlo
 a odplout navždy jinam
 stokrát mrtvý ještě zpívám
 u klavíru rozbitého jako já na kusy
 je noc a noc je má jediná věrná přítelkyně
 i když hvězdy svítí a měsíc spí

* * *

Ústavní den ozubené kolo slunce
 den jako trnové hořící slunce
 den jako konec všech dní
 díra dne
 do všech děr dní
 nikdy se nedovolám
 podmořským telefonem
 nikdy nespátřím svou lásku
 hořící holubice
 mlčení hlubin
 lesk duhového lesa
 duhový prapor naděje
 láska na dostřel pušky
 láska vržená jako vděčnost
 brokovnice lásky
 průstřel srdce jako věčné milování
 svatební noc ve výbuchu granátu
 noc s nukleární ženou
 má láska jako nukleární konec světa
 má láska jako nukleární povodeň
 má láska nukleární zrcadlo
 v němž vidím svou lásku
 srdce samotný střed smrti lásky
 v níž mizí všechna moje opuštěnost
 hladového vlka
 báseň je zpověď kravata ticha opuštěný les
 báseň je rukavice hozená přízraku života

* * *

Pod žhnoucím sluncem mého klobouku
se objevuje líbezný rosomák poezie
a hluboko pod mořem plují ryby hvězd
tuleň je opravdový Eskymák
a já jsem pouhé peří chocholouše
žena která se ukládá do spánku

do lůžka ze svých vlasů

smaragdové trny lásky
vlak odjíždějící do dálky snů kde končí
všechna nádraží

nádraží plné havranů
a tvé oči havrana plné smutku
budeš žít tisíc let
v mém spánku
narozeniny třetí války
nemluvně atomové bomby
peřinky z minometu
všechno odvane náš starý vítr
všechnen náš smutek odvane vítr
a tvoje uplakané oči budou stromy
perník je dětství
a krumpáč člověka
marně hledám kopretinu lásky
šachovnice smutku
se smutnými figurkami v teplákách

v ústavním parku

párek zvítězí nad člověkem
guláš humanity
bude to velká podívaná
až se lesy nastěhují na střechy domů
a střechy místo stromů do lesů
už nebudu nikdy sám
s nabitou brokovnicí beznadějí
smrt šlechtí člověka
a prase na porážce policajt na dovolené
na jatkách
až se na mě usměješ tak zemřu
na Karibských ostrovech lásky

jen netopýr všechno ví
píše mé básně
zatímco já létám noci
hypnóza lásky ukřižuje i leknín
a jitrnice je skok z mrakodrapu lásky

* * *

Nedalas mi život
Natož lásku
A já tady nahý bdím
Na tebe čekám
Kouř noci se valí ze zhnisaných rtů
Fabriky zamřížované noci
Inspirace
Hle bída se usmívá
Hle papír sám sebe popisuje
Skáču radostí
Bez sebe v textu
Bez sebe bez tebe
Nahá ostnatá nicota
Nesrozumitelné mumláni
Lidského vodopádu šílenství
Usměj se ještě jednou
A bude to pěst na oko
Které nemám
Nemám nůž ani srdce
Krev sama sebe svléká
Šibenice ústavní noci
Někdo je dávno mrtvý
A někdo tiše zpívá
Kde kde kde
Kde domov můj
V jeskyni kata
Láska vstává z mrtvých
Mrtvý život mrtvá láska
Za ďábla převlečená ústavní noc
Ďábelské roky rohy v oku vody
Mrtvý spí mrtvý žid

* * *

Svítání jako píseň
 Má postel se probouzí
 Já spím v mračnech ptáků
 Hledám své místo na světě
 Svůj hřebík a provaz
 Dům vymlácený větrem
 Jsou duhové schody které vedou k lásce
 A schodiště věčnosti vedoucí k tobě
 Spím na polštáři tvých vlasů
 Tvé hořící slzy
 Tvůj život má pečeť lásky
 Monogram života
 Ztracená cesta pouštinami dnů a noci
 Obelisk tvá tvář
 Políbil jsem tvůj sen

* * *

Díra do smutku
 Vypité oči beznaděje
 Židle si na mne sedá
 A já si sedám na hřbet slona
 Zoufalství ponožek všechno zachrání
 Ale růže ještě kvetou
 Vlasy ještě voní
 A když si dřů kůži režným kartáčem
 Připadám si užitečný jako prase k porážce
 Lezu po žebříku do velehor
 Můj duhový nos všechno zachrání
 Letadla mých rtů
 Závěť čela
 Rukojet revolveru vlasů
 Lidé mějte se dobře
 Bděte nad svými milenkami
 Bděte nad svými milióny
 Milióny let spánku
 Maso je vždycky k dostání
 Buben kytary zní pralesem
 A listonoš nosí smrt

* * *

Večer zapálených stínů
 Rozbitá kytara naděje
 Náš vyhřátý život
 Krajky krajty tygrovité přeražené zuby
 otvíraný den
 Zločinec jak zuřivá píseň zuřivce
 na čekané na smrt
 Který nejí a nespí
 Spi
 Buď laskavá na svůj stín
 Zakroužkuj posvátné znamení svého ticha
 Jediná naděje je stín tvého snu
 Jediný skřítek
 Utrápené dítě se na mne usmívá
 Kopretiny a petrklíč
 Ohně skaliska
 Otčenáš lásky
 Má bílá sestra
 Milá zlosyna
 Nekonečné znamínko lásky

* * *

Jenom kočka všechno ví
 jenom dámy a kočky na římsách
 náměsíčnice hvězd
 tvůj stín padá do mého lůžka
 orgasmus vichřice
 sněhobílý prstoklad lásky
 přijď a nebudeš
 nebudeš nikdy
 zardousím tě svými drápy
 jako jedinou svou vyvolenou
 přelévají se oceány
 to ty jsi ten zkrvvenej svět
 to na tebe házím atomovku
 petrklíč dítěte zůstává
 odejdi a nevracej se nikdy víc
 navštív můj dům
 a odpusť mně všechno

Vlasta Špínková

Ještě bolí stránky knih

Tma plná světlušek

Na račím klepýtku si hvězdy ustlaly
a mají tu svůj sněm
To se nám někdy zdají sny
barevná křídla otakárků
To se nám snívá rytíř de Grioux
ještě v nás neumřel a žije
No jistě Možná
Snad

Přes laskavce a zimostráz
dojít až k různým včelám a pak dál
ke hlasu spodních vod
ponorných řek co proudí v nás
a jako náměsíčný spáč
jít s novoluním do zahrad
kočičím krokem po střeších
tančit za noci bez úplňku
Tmu plnou světlušek
tu vlahou v červnu necháme si zdát
a všechny vzdušné zámky
Duše se toulá po hvězdách
zůstává tělo bez pomoci
trochu se bojí těch osamělých noci
a prosí o záchranný pás
Miláčku bláznivý svá křídla motýlí
zas vložím do tvých dlaní

Už zítra

Karolíně

Když v zemi divů za zrcadlem
S královnou pije čaj
Ještě si vplétá do pramínků vlasů
Stužky dětských snů
A bosonohá
Tančí ranní rosou

Ještě než oblékne si křídla labutí
Trochu se bojí
A stříbrnou flétnou
Rozčesává noty písní
Ještě než řekou se stane
Trochu se bojí tmy
Zatím je na čekání
Ale už zítra něco se stane

Obžerství

Jestli mě ještě bolí stránky knih?
Nevím
Tolik slov uplynulo
A paměť utahuje smyčku
Ztrácí se ve mně věty
smysl slov
Vazba pozlacená
tolik se líbila
Obsah nestál za moc
když ústa otevřela
páchla jak městská stoka
co všechno do ní vylili
Jestlipak ještě někdy ze stránek
moudrost
Zadržte
Slovo už nemá žádnou váhu
jen blázní si ještě hrají se slovíčky
nabírají je na vidličky
a do úst kladou tučná sousta
však je jich příliš
je jich spousta
A obžerství je hřích
Pořád mě ještě bolí stránky knih

Třikrát z protektorátu...

Nálet na Plzeň

František Trčka se narodil v roce 1934. Když končila válka, bylo mu necelých jedenáct let. Nadosmrti mu utkvěl v paměti 25. duben 1945. Ten den bylo krásné, slunečné, pro nálety jako stvořené počasí. Londýn od rána hlásil, že se má obyvatelstvo připravit na zničující nálet na plzeňskou Škodovku. (Pro mladší je třeba připomenout, že poslouchání zahraničního rozhlasu se trestalo vězením nebo i smrtí.) Takže se v Plzni už jen čekalo, kdy sirény ohlásí začátek náletu.

Trčkoví bydleli v Hlávkově ulici č. 4. Paní Barbora Trčková byla na sklonku války, tedy i onoho osudného dne, v nemocnici. Asi v deset hodin se František s otcovým svolením šel proběhnout na luka u Skvrňan. Když odhoukali nálet, schoval se s kamarádem do hlubinného krytu ve stráni na Skvrňanech. Nad Plzni přeletělo asi 500 letadel, která prý odstartovala z Itálie a ze Šlesvicko-Holštýnska. Nad Rokycany se bombardovací svazy otočily zpět nad Plzeň a pak začal nálet.

Otřesy způsobené nedalekými výbuchy bomb byly tak silné, že František spadl ze stoličky, na níž seděl. Těm, co byli u vchodu do krytu, roztrhala rázová vlna plíce a po náletu je tam našli mrtvé. Nálet trval asi půl hodiny a všem, co vyšli z krytu, se zdálo, že den se změnil v noc. Dým z ohňů zcela zaclonil předtím jasnou oblohu. František se vydal domů, ale žádný domov již nenalezl.

Jeho otec, Škodovák pan František Trčka starší, organizoval v domě, kde bydlel, civilní obranu. Obyvatelé se schovali do sklepa, a když se kolem všechno

řítlo, probourali tenkou stěnu oddělující jednotlivé sklepy a průchodem se chtěli dostat do sousedního rohového domu v Husově ulici. Zde byla celá skupina dvanácti lidí zavalena. Přežil jen jeden mladší muž. Když ho František za dva dny potkal, tohle mu vyprávěl. Po přestálé hrůze úplně zešedivěl.

Zničeno bylo v okolí všechno. V Hlávkově ulici byla za okupace postavena dřevěná kantýna. Nedaleko mezi Husovou a Tylovou ulicí bylo ředitelství Škodovky a Hofmanova ohrada – dřevěné sklady sloužící především potřebám Škodovky – a také pila s množstvím dřeva.

František zůstal na ulici sám, v chatrném oblečení, krátkých kalhotách a jinak neměl vůbec nic. Po osvobození dostal někde aspoň bundu po Hitlerjugend. Přespávat chodil k tetě do Skvrňanské ulice, kde v jedné místnosti v malém přístavku bydlela její rodina. Den trávil venku, stravovat se chodil do Besedy, kde byla Červeným křížem po náletech poskytována bezdomovcům strava až do 4. června 1945. Po osvobození mu něco málo dávala k jídlu ze svého mála teta, ale hlavně američtí vojáci, kteří se rádi se sirotkem rozdělili, protože měli všeho víc než dost.

Asi měsíc po osvobození propustili paní Trčkovou z nemocnice, kde ji pomohli na nohy postavit především američtí lékaři. Ve svých jedenačtyřiceti letech začala se svým desetiletým synem nový život v bytě o jedné místnosti v Kollárově ulici č. 2. Bylo zde již skrovné zařízení, společný záchod na chodbě, pro vodu se muselo chodit. Ze skladu v synagoze dostali ještě nějaké nezbytnosti jako matrace, nádobí a mycí stůl.

Vdova Barbora Trčková pobírala skrovný důchod a přivydělávala si jak se dalo: uklízela, prala, žehlila. Pomalu se dostala z nejhoršího, už se nevdala a všechny své schopnosti soustředila na výchovu svého jediného syna, kterému nakonec umožnila vystudovat i vysokou školu.

Takový je příběh rodiny jedné ze 137 škodoväckých obětí náletů. Dalšíh 262 Škodoväcků položilo své životy v odboji proti nacistickým okupantům. Osudy jejich rodin byly v mnoha případech ještě těžší. Hodně lidí bylo po náletech také postiženo fyzicky i duševně.

Vzpomínka na nálety

Paní Jarmila Bohuňovská byla 1. ledna 1944 přijata do porodnice v Plzni na Slovanech a hned ten den se musela s dalšími pacientkami po vyhlášení leteckého poplachu uchýlit do tamního krytu. Druhý den, 2. ledna, se jí narodila dcera Jarmila. S dcerou se pak vrátila do svého bytu v rodinném domě v Olšové ulici, v němž její otec, pan Josef Bradáč, po zahájení náletů na Plzeň vyztužil strop sklepu silnými trámy, aby zvýšil jeho odolnost.

Dne 17. dubna 1945 se uskutečnil nálet na Doubravku, jatka, nádraží a přílehlé čtvrti, při kterém bylo ze všech náletů na Plzeň nejvíce ztrát na lidských životech. Hned druhý den, 18. dubna, se uskutečnil další nálet, jehož cílem měla být doudlevecká Škodovka a seřadovací nádraží Koterov.

Piloti amerických letadel však byli palbou flaků dezorientováni a zbavili se nákladu pum nad Slovaný a Petrohradem. Na Slovanech byly nejvíce postiženy ulice Nepomucká (dnes Slovanská), Zahradní, Polní a na ně příčné Motýlí

a Olšová, v níž dodnes Jarmila Bohuňovská bydlí. Nejprve sirény ohlásily nebezpečí náletu. Zaměstnanci doudlevecké Škodovky zakrátko procházeli ulicemi k domovům.

Když sirény ohlásily vlastní nálet, uchýlili se rodiny bydlící v domě u Bradáčů i u sousedních Boušků, kde neměli dostatečně bezpečný sklep, do sklepa Bradáčových. Sousedí měli pro tento případ trvale umožněn přístup otvorem v plotě.

Po náletu spatřili všichni, když vyšli ven, učiněnou poušť. Silnice v Olšové ulici byla samý kráter, protějščí dvojdům byl zcela zničen. V této části ulice, jen mezi dvěma křižovatkami, bylo 11 mrtvých. U Kuralů přežil kupodivu dědeček ukrytý za skříní, jejich posledního mrtvého objevili na zahradě až 9. května.

Dům Bradáčů je levou polovinou dvojdomu, v pravé polovině tohoto dvojdomu jeho majitel pan Skalický pověsil, když začaly nálety, na fasádu mezi okna v 1. patře velký obraz Panny Marie. Věřil pak, že díky tomu dům nálet přečkal. Obraz byl na tomto místě až do šedesátých let.

Po náletu zůstal dům Bradáčových, jako mnohé jiné v okolí, bez oken, bez většiny tašek na střeše, ze stropů na mnoha místech spadla omítka, rákos, jenž se tehdy na stropy přitloukal, aby se omítka na něm přichytila, ji při otřesech a rázových vlnách způsobených detonacemi v okolí vybuchujících bomb neudržel.

Opavy nebyly jednoduché, nebylo sklo, nebyl žádný stavební materiál. Po náletu bydleli někteří obyvatelé ze značně poškozeného domu Bradáčových, včetně Jarmily Bohuňovské, určitou dobu v domě sousedů Bouškových. Naštěstí válka se již chýlila ke konci.

Na závěr proběhl vůbec nejtěžší nálet na Plzeň 25. dubna 1945, při němž byla

totálně zničena Škodovka. Mezitím však také ještě často útočili, především na dopravní tepny, hloubkaři. Při náletu 25. dubna byl vyhlášen již 113. letecký poplach.

Později byly po válce některé poškozené domy ještě dodatečně strženy a jiné mají dodnes od náletů trhliny.

Jan Placák

Ing. Jan Placák stál před válkou v čele Západočeského aeroklubu. Začátkem května 1939 měli představitelé aeroklubů z českých zemí tajnou poradu v Hradci Králové, na níž se dohodli o zabezpečení přechodu dřívějších letců z povolání do zahraničí. Plzeňští odbojáři se dohodli s odbojáři ostravskými, že plzeňští mohou posílat přes Ostravu v pravidelných intervalech do zahraničí přes Ostravu po čtyřech letcích.

Po přepadení Polska nacistickým Německem přecházeli letci do zahraničí přes Slovensko a Maďarsko do Jugoslávie. Touto trasou odešlo do zahraničí 54 letců někdejšího Západočeského aeroklubu, což bylo patrně nejvíce ze všech krajů českých zemí.

Naši letci se pak aktivně zúčastnili bojů jako příslušníci československé zahraniční armády. Osmnáct letců z okruhu Západočeského aeroklubu položilo život v boji za svobodu své vlasti, zejména za letecké bitvy o Anglii, dalších dvanáct bylo umučeno nebo popraveno. Jedním

z nich byl také ing. Jan Placák, jemuž patří i hlavní zásluha o organizační zajištění odchodu letců do zahraničí.

Západočeskou odbočku Obrany národa, jednu z nejdůležitějších odbojových organizací složenou převážně z bývalých důstojníků a vojáků čs. armády, vybudovali z pověření jednoho z legendárních Tří králů – pplk. Josefa Balabána – plk. Jan Vláchý a plk. Karel Dubovský. Již v létě 1939 stanul v čele škodovácké odbočky ON provozní inženýr Velké montovny Jan Placák.

Členové jeho skupiny průběžně získávali cenné informace o výrobě zbraní ve Škodovce a udržovali v pohotovostním stavu větší počet těžkých kulometů, demontovaných z pohraničních pevností před jejich odstoupením po Mnichovské dohodě Německu, které měli uskladňeny ve Velké montovně.

Ing. Jan Placák byl zatčen 7. června 1940 v Adamově, kam byl nedlouho předtím přeřazen jako závodní ředitel. Poté byl vězněn v Plzni, v Ebrachu, v Bayreuthu a v Berlíně, kde byl odsouzen k trestu smrti a dne 6. listopadu 1942 popraven. Narodil se 26. března 1900 v Příboru, okr. Nový Jičín. V Plzni bydlel v Mánesově ulici č. 53.

Podle vyprávění Františka Trčky a Jarmily Bohuňovské a podle knih Vojtěcha Laštovky a spoluautorů Hrdinové protifašistického odboje a Nikdo nebude zapomenut zpracoval Stanislav Bukovský.

Karel Trinkewitz

Člověk člověku plkem

Jsou dva typy básníků: Chlebnikov a Po-chlebnikov.

Veselá mysl půl zdraví u vrbiček.

Vyjmenovaná slova: hovnoviny, blabla-blahobyť, prolhášení, jubilejno, poblitika, humanýrismus, kydeologie, psychopatriot, satelid, termozky, zbabdělost, spisoár, pensimista, kompromiskuita.

Věřil v celé muže. Věří dál. V cele může.

Urazili nás. Ale pak nám dali satisfycky.

Některé potíže se dají vyléčit spaním. Úspěch záleží na tom, s kým se spí.

Líbající se státníci: trapas de deux.

Čas oponentem trhnul.

I na naší ulici bude jednou Svátek: Paměti kata Mydláře.

Omne vivum ex offo.

Zločinci se někdy vracejí na místa svých činů. Politici bývají znovuzvoleni.

Host do domu – buch do domu.

Prát se šlechtí člověka.

Nedotýkejte se vedoucích ani na hlavu padlých!

Přece existuje vývoj k lepšímu. Revoluce dnes požívá své děti vidličkou a nožem.

Nesvoboda se šíří řetězovou reakcí.

Sháním práci prostředky k životu.

Herečka: Miluji prcna, která znamenají svět.

Abych dobře usnul, beru si do postele dobrou detektivku. Osmnáctiletou.

Nadporučík k rotě: Jen se netěšte, budu tady coby Dub!

Tak dlouho se chodí se džbánem pro pivo, až se ucho uřízne, řekl van Gogh.

Byla tak krásná, že chtěl vzít nohy na ramena... Její.

Až budu starý kořen, chtěl bych být ženshön.

Aby nemusel do první rady, opatřil si maršálskou hůl. Zachránil si holí život.

Je něco shnilého ve státě mohamedánském, řekl Salman Rushdie.

Když se dívám na zasedání našich sněmoven, vím, co to znamená, když se řekne vládnoucí jelita.

Náš lid se nesmí nechat ničím srazit na kolena. Neměl by na čem vyrábět.

Korouhvička: A přece se točím!

Evoluce vede k vývoji druhů. Revoluce též k vývoji dobrodruhů.

Revoluce začíná erupcí. A končí korupcí.

Dříve bývaly v boji upřeny oči všech na korouhve. Dnes na korouhvičky.

Rakev: Jde mi vždy jen o lidský obsah!

Faust byl přelstěn: Mefisto ovládá marketing.

Když dělají dva totéž, není to totéž. Například když větu „Sejdeme se u kalicha“ řekne Švejk nebo Sokrates.

Celibát – čti „chce líbat“.

Někdo má doma satori, někdo satorii.

Čím déle žiji, tím více mi život připadá jako fraška. A to je tragédie.

Stanislava Bukovská

Důsledně genderový princip

Ministerstvo školství navrhuje užívat místo studenti genderově neutrální studující. Pro začátek to není špatné, uvidíme, co ještě ministerské úřednictvo vymyslí. Pokusím se ukázat, jak by měl vypadat skutečně korektní jazyk:

Na státní návštěvu přijela prezidentka spřátelené země. Při průjezdu prezidentčiny kolony městem sympatickou státnici nadšeně vítala všechna lida, každá člověka dávala hlasitě najevo svou radost. Jedna Mistra z Akademie výtvarných umění uspořádala na její počest dokonce happening. Po skončení politických rozhovorů naše prezidentka s prvním pánem poobědvala s prezidentkou spřátelené země, která se při její orientaci oběda zúčastnila se svou první dámou. Potom si první pán s první dámou vyměnili zkušenosti z charitativní činnosti ve svých zemích. Prezidentky pokračovaly v jednání, ale média byla soustředěna spíše na první dámu s prvním pánem. Kéž by Paní Bohyně dala, aby napomohly k prohloubení našich vztahů a vzájemné spolupráce.

Druhý den se jednání zúčastnila i naše ministryně národní obrany. Paní generálka za doprovodu pana generálového, o němž je známo, že nebyl na vojně a má modrou knížku, přednesla své návrhy na další odzbrojování. Prezidentka spřátelené země vyslovila s těmito návrhy předběžný souhlas a bude o nich doma jednat se svou ministryní národní obrany. Obě prezidentky se pak dohodly, že budou vojačky svých zemí i nadále vysílat do mírových misí, zato do válek co nejméně. Rovněž vyslovily uspokojení, že obyvatelky jejich zemí přijaly s porozuměním zrušení trestu smrti. Proto už dnes v obou zemích není ani jedna katka. Všechny byly na plzeňské univerzitě přeškoleny na polní kurátky. Ukázalo se, že po tomto opatření kriminalita nestoupla, naopak výrazně ubylo zločinek, dokonce i sexuálních deviantek. Pozitivní vliv na snížení trestných činů měla i kvalitnější školní výchova žáků a studentek. Zlepšily se i stravovací návyky a výrazně ubylo marodek.

Na závěr státní návštěvy si obě prezidentky odskočily na toaletu a daly pak hajzldědkovi královské dýško.

Miroslav Sulan

Hádání duše s tělem

...o bolesti, strachu a štěstí

(Noc. Tma. Tělo odpočívá. Je staré, nemocné, bolavé. Duše bdí. Nedá si pokoj.)

Duše: Nespi pořád. Chci si s tebou povídat.

Tělo: To nemůžeš počkat do rána? Potřebuju se na zítřek vyspat.

Duše: Právě proto bychom spolu měli mluvit. Mělo by ses připravit, co uděláš, až zítra ráno vstaneš.

Tělo: Když to právě nevím. A teď to rozhodovat nechci a nebudu. Ráno mou dřější večera.

Duše: Nemělo bys to vzdávat. Vždycky je nějaká naděje. A život je krásnej. I pro tebe přece... Ještě.

Tělo: Hele, nech si to utěšování a planý naděje. Porád stejná slova, stejný řeči. Cítím jen únavu a nemohu usnout. Buď ke mně milosrdná. Patříme k sobě.

Duše: Ale já ti chci pomoci v tom rozhodování. Ano, jsme spojeni. Co se týká tebe, týká se i mě.

Tělo: Ale jo, jsi hodná, že to takhle říkáš. Mě už ale nebaví žít v tý nejistotě. Všechno tady mám splněno. Život se mi protíví. Bolí mě celej člověk – a nejvíc ty. Hlavně teď, když bych měl spát. Po tom ibalginu a diazepamu.

Duše: To je právě to. Cpeš ty prášky do sebe horem dolem. Jenom si škodiš. Pak vůbec nefungují.

Tělo: Mně už nefunguje nic. A teď už vůbec nemám na výčitky náladu. Potřebuju usnout.

Duše: Podívej se na displej. 01:17. Tvoje čísla.

Tělo: Fakt. To je příjemný. To mě potěšilo. Ještě chybí trojka.

Duše: Tak si počkej. Zatím si můžeme povídat. Třeba o dětech.

Tělo: To víš, do tří si s tebou budu povídat o těch dvou nevděčnicích, kterejm jsem už dávno lhostejnej. Ani neví, jestli ještě žiju.

Duše: Jsi v tý bolesti nespravedlivej. Každý den volají a ptají se, jak ti je. A pořád věří... Máš dobrý děti. I vnoučata.

Tělo: No jo, vždyť já vím. To mě tady pořád ještě drží. Takovej maličkej a slaboučkej pocit štěstí, že na mně ještě někomu záleží.

Duše: No tak vidíš, že se nemusíme pořád hádat. Já vím, musíš mít strach. Vždyť já ho mám taky. A velkéj.

Tělo: Já ti ani nevím, jestli je to strach. Někdy už lhostejnost, jindy beznaděj. Prázdnota. Jistota, že potom už nikdy nebude nic.

Duše: Nic? A jak k tomu přijdu já?

Tělo: Jednoduše. Skončíš se mnou. Teď to není o tom, kdo bude první.

Duše: Určitě budeme ještě nějakou dobu žít. Víš, co jsme všechno ještě nestihli? Mám tolik plánů, kam se s tebou ještě podívat. I nějaké peníze ti zbyly. Nesmíš to vzdávat.

Tělo: Už asi nic nestihnem. Cítím, že je konec. Zítra se to rozhodne. Porád nevím, jestli tam ještě jednou a zase zbytečně půjdu. Je to jen mučení.

Duše: Vím, že se ti protíví fráze, ale ona fakt ještě nějaká naděje je. Ta přece umírá poslední.

Tělo: Ach jo... Ty si nedáš pokoj. 02:37. Teď tam zase chybí jednička. Vždyť

viš, že já jsem nikdy neměl štěstí. Jen s tebou. S mým druhým já. Tím lepším.

Duše: Děkuju. Právě proto se musíš dneska ráno ještě překonat a podstoupit to. Třeba budeme mít poprvé velké štěstí oba.

Tělo: Nic neslibuju. Jak to řekla ta herečka? Nechci zbytek života strávit s hlavou v záchodové míse.

Duše: Já ti tu hlavu budu třeba držet. Nejen symbolicky. Nevzdávej to. Aspoň ještě zejtra. Slib mi to.

Tělo: Ty zkrátka nevíš, co to je. Jak si tě tam podávají. Jak je to chladný a neosobní. Jak -

Duše: - je to profesionální. Zase jsi nespravedlivej. Vždyť by se z toho museli zbláznit, kdyby to brali citově. Kdyby to s vámi prožívali.

Tělo: Zase máš pravdu. Je to ale ne-skutečný. Umiráš tam mockrát za sebou. Jak v přímým přenosu.

Duše: 3:17. Teď tam máš všechna šťastná čísla. To je znamení. Pro dnešek.

Tělo: Vidiš, už dvě hodiny klábosíme o ničem. Trochus mi ale pomohla. Brzy už bude ráno. Beznadějně. Ale stejně jsem ti vděčný.

Duše: Jdi, ty skeptiku. Chci ti přesto říct, že jsem s tebou byla šťastná. Tedy převážně. Abys nezcypchnul.

Tělo: Takhle je to. V minulým čase. Teď mě zas pochováváš ty. Just ne! Já ti teda slibuju, že ráno na tu chemoterapii ještě naposled půjdu. A teď už chci opravdu spát. Dobrou noc.

Duše: Dobrou.

(Stále ještě noc, stále tma. Ticho. Tělo i duše odpočívají. Nabírají sílu. Na dnešek.)

Text lze číst i tak, že duše a tělo jsou zaměnitelné za ženu a muže.

Milena Písačková

Typologie Indů

Po bezmála pěti týdnech v Indii přicházím na jistou věc. Je jí klasifikace, podle níž lze rozdělit Indý do tří základních skupin: na hodné a přátelské, na ty vyčůrané a pak na naprosté trouby. Předesílám hned v úvodu, že mám Indii i většinu jejich obyvatel ráda, ale zmíněná třetí skupina je kapitola sama pro sebe. Zpravidla jsou zcela neškodní, nijak vám neublíží, ale na druhou stranu ani nepomohou a navíc se od nich dočkáte mnohých překvapení.

Tak třeba: v Delhi si vezmete motorikšu od Lotus Temple do Paharganje. Snažíte se předem domluvit na ceně, ale rikšák

neumí anglicky. Pišete cenu na papírek. Nechápe. Ukazujete na taxametr. Pokyvuje hlavou. Doufáte, že pochopil, odjíždí se. Zdá se vám, že to bere do New Delhi nějak oklikou, ale říkáte si, že je to třeba nějaká zkratka. Cesta se začíná značně protahovat. Několikrát opakujete, že chcete vystoupit u nádraží New Delhi Railway Station. OK, OK, ozývá se zepředu. Když už jste si jisti, že jede úplně špatným směrem (poznáte to podle odkrytého kanálu na silnici, který si pamatujete z předchozí cesty, ale tenhle moula u něj proboha zahýbá vlevo, místo aby pokračoval rovně), začnete ho

sami navigovat. Bohužel však neovládáte hindštinu, a tak rozumí jen máločemu. Vděčně si vzpomenete na starousedlíky v Irsku, kteří, ač mluvili jen galštinou, anglická slova „right“ a „left“ znali vředycky. No dobře. Chce to sice pevnější nervy, ale ty už po pěti týdnech v Indii máte. Když snaživě gestikulujete, rikšák vás nakonec poslechne a otočí vozidlo vámi požadovaným směrem. Přitom však, jak se na vás po očku dozadu podívá, málem srazí na kruhovém objezdu motoru se třemi mladíky. Jeden z nich hlasitě nadává. Rikšáka to trochu rozhodí a začíná dělat chyby. Nakonec jste rádi, když konečně nalezne New Delhi Railway Station a zastaví hodný kus od ní i od Main Bazaru v Paharganji. Vrazíte mu do dlaně domluvenou sumu propocených bankovek a málem vás šlehe, když mele něco o bakšiši za své skvělé služby. Rychle odcházíte.

Nebo jiný případ: jdeme do pouliční jídelny pro místní, žádná turistická restaurace. V rámci uklidnění žaludku nechci žádné ostré jídlo, jen suchou rýži a čaj. „Čišník“ tvrdí, že suchou rýži nemají, ačkoli u sousedního stolu se s ní jeden Ind cpe – dává si totiž tháli, jehož součástí samozřejmě rýže vředycky je. Poukazuju na to. „Čišník“ si přivolá poradce. Ten melodickou intonací začne vyvolávat: „Tháli, tháli? Čapátí, čapátí??“ Ne, to jsem opravdu nechtěla, ani tháli s mnoha mističkami pálivých omáček, ani placky chapátí dnes ne. Píšu na papírek „PURE RICE“ a strkám mu to pod nos. Aha, konečně se zdá, že chápe, ale prý tu rýži musí napřed uvařit. Po další půlhodině se konečně dočkám, jenom nevím, proč je součástí porce „zeleninová“ obloha tvořená syrovou cibulí a půlkou citronu...

U jídla se v Indii často dočkáte nějakých překvapení. Někdy vám dají tak obrovskou lžici, že skoro připomíná naběračku, jindy vám místo ní přinesou ke konzumaci hlavního jídla čajové lžičky, ale zato hned dvě pro jednu osobu. Indický „chai“ (čaj, výslovnost stejná jako v češtině, jen hodně přízvukují závěrečné j) je někdy příšerně sladký. Kuře (pokud výjimečné je) bývá zkažené (stalo se nám dvakrát) a někdy tak pálivé, že to hraničí se sebevraždou. „Zeleninový salát“ je někdy jen okurka nakrájená na plátky apod. Poslední z případů je trouba na recepci v hotelu. Chcete jednoduchý, ale čistý pokoj, pokud možno se sprchou. Po prohlídce několika z nich zjistíte, že příliš čistý není žádný, no dobře, je to jen na jednu noc, zítra jedete dál, rozmazlení nejste, tak se to přežije. Trváte alespoň na funkční sprše, byť studené. Už je dost pozdě a nechce se vám hledat jiné ubytování. Trouba recepční vždy odemkne nějaký pokoj, roztočí kohoutky sprchy, zjistí, že voda neteče, zase zamkne, sedete dolů do recepce, tam se chvíli radí s druhým troubou recepčním, ten ho pošle do dalšího pokoje, kde zase voda neteče... a tak se to stále opakuje, jen někdy je to v prvním patře a jindy až ve čtvrtém. Nakonec už mi dochází trpělivost, zkusím aspoň umyvadlo, tam se zdá, že voda teče. Roztočím sama kohoutky sprchy, nic. Dobře, umyjeme se v umyvadle, polijeme se kbelíkem. Ten tu je. Najednou sprcha „vybouchne“ a oba nás ohodí studenou vodou. Aha, stačilo chvíli počkat... Ráno oba troubové recepční tvrdí něco o nějaké dani, co nám chtějí přirazit k ubytování, ačkoli jsme platili nocleh předem. Nesouhlasíme, cena už byla dohodnutá, měli to říct dřív. OK, OK. Odcházíme a nikdo za námi neběží.

Alena Vávrová

Ze Siamu a Kambodže

Báseň ze Siamu

Já šestkrát vzlétla
Šestkrát přistála
Ačkoliv mívám okamžiky
Ve kterých zmizet chci
Jak Exupéry...

Já šestkrát vzlétla
Šestkrát přistála
Abych přivezla jednu
Jedinou báseň ve které

Spím v ztrouchnivělé bárce
Snům stříhám kadeře
A kočky pochybností
Mi škrábou na dveře
Má stehna objímají
Tlustý sloní krk
Křídlatá semínka žádá
Nehladí je

Tiše seskočil na zem
Černý kluk

Drn drnk Drnk drn
Drnk

* * *

Přijíždí na slonu a směje se nám

I na Siamu hledám mámu
Hledím na ten prapodivnej svět
Jejíma očima

Já bych si tak přála aby ochutnala
Všechny pálivé lahůdky
Z hot-potu na ulici

/až jsem se otrásla
teď vyložila nákup na stůl
a velkou lžící zajela do másla/

TAK ráda jedla!
TAK ráda zpívala si!

Jsem tady jenom na skok

Na tom božím světě
A najednou – Bangkok!

Smradlavej Barevnej
Špinavej Divokej
Hlučnéj Voňavej
Krásnej Rozporupnej
Chrámů a chrámečků plnej
Celej celičkej obuddhovanej

/zlatí, smaragdoví, mramoroví, kamenní,
ležící, stojící, sedící, všudypřítomní.../

Bangkok plnej kol a motorek a tuk-tuků
Bangkok plnej oranžových mnichů
Bangkok přeplněnej holkama a šváby

Město padlých andělů
Odporupné město a přesto
Vábi

Jak peklo na dávném basreliéfu

Jiří Frank

Návštěva zámku

S manželkou jsme milovníci historie a nevynecháme žádnou možnost navštívit jakoukoliv historickou památku nebo muzeum. Loni jsme se o dovolené vypravili na Červenou Lhotu v jižních Čechách. Velice krásný zámek nás upoutal hned při příjezdu. Plni nadšení jsme se těšili na prohlídku. Zaplatili jsme vstupné a na nádvoří čekali na průvodkyni. Společně s námi tam stáli dva pánové, chlapec s dívkou a skupina čtyř důchodců. Konečně přišla průvodkyně a příjemným hlasem nás vyzvala, abychom ji následovali.

Příjemnou atmosféru náhle narušila početná rodina, která se kolem nás přehnal jako vichřice. Křičeli, abychom na ně počkali. Vběhli do pokladny, kde se hlasitě domáhali skupinové slevy a jiných výhod, a pak se nahonem připojili k naší skupince.

Již od prvního okamžiku bylo jasné, že tato prohlídka neproběhne v klidu a pohodě. Nově se objevivší rodina se totiž skládala z rodičů a čtyř velice hlučných dětí různého věku. Nejmladší mimino matka držela v náručí. Asi mělo hlad nebo mokrou plínku, protože během celé prohlídky křičelo, až řvalo. I ostatní děti byly velice neukázněné a prohlídka je ani v nejmenším nezajímala. Průvodkyně se je stále snažila zklidnit a zaujmout, ale překřičet ječící batole bylo nemožné. Na její marné snažení matka zareagovala slovy: „S tím nic nenaděláte, to víte, jsou to hravé děti.“ Otec dodal, že jsou na to zvyklí.

Průvodkyně ve středních letech byla z dětí nešťastná a zoufalá, hlavně když podlézaly ochranné šňůry a dotýkaly se vystavených exponátů.

„Tam ty děti vůbec nesmí, to si je nedokážete uhlídat?“ domáhala se nápravy.

„Za provázky nesmíte!“ okřikl otec děti takovým tónem, že je v jejich chování spíš podpořil.

V následujícím okamžiku si děti našly jinou zábavu. V návlecích se začaly klouzat po podlaze. Bylo jim úplně jedno, že vrážejí do dalších návštěvníků. Nedbaly na napomínání nás ostatních. Stalo se, že jedno z dětí porazilo rytířské brnění, které s rachotem padlo na stojací hodiny. Ty začaly odbíjet celou hodinu, přitom bylo pouze čtvrt! To už jsem zakročil i já a děti částečně umravnil.

Přibližně v polovině prohlídky se nejmladší dítě pokakalo. Ostatní děti běhaly kolem a pokřikovaly na něho: „Fuj, fuj, posránek...“

Zápach se linul kolem dítěte, a průvodkyně proto nabídla matce, že ji doprovodí na toaletu, kde může děcko v klidu přebalit.

„To určitě!“ osopila se matka na vyplašenou průvodkyni. „Zaplatila jsem si celou prohlídku. Vašíka přebalím až potom. On to vydrží.“

Myslím, že si všichni ostatní účastníci prohlídky od tohoto okamžiku přáli, abychom už byli venku na nádvoří. Otec povedené rodiny na výroky rozladěných a pohoršených návštěvníků reagoval nevhodnými a vulgárními výrazy: „No a co? Děláte, jako by to pro vás bylo cizí. Když se dítě pokaká, nikdy nevoní. No ne?“

To už jedna z důchodkyň nevydržela a protestovala: „Dovolte, kde si myslíte, že jste? Jak mohou ty děti vypadat, když je vychovává takový hulvát?“

Dva pánové držíci se za ruce se jenom usmívali a jeden tiše a měkce utrousil: „No to jsou věci, vid’?“

Drobounká slečna šeptala svému chlapci opatrně do ouška, že bude asi zvracet.

Paní průvodkyně s vypětím všech sil

prohlídku dokončila a dovedla nás na krásné nádvoří. Tam se několika větami omluvila za své rozrušení a s pláčem zmizela v prostorách pokladny.

Povedená rodina zmizela stejně rychle, jak se objevila. Asi spěchala poznávat další památky.

Tamara Kopřivová

Houbařská

Na houby vyrážíme s Martinem večer. To je ta doba lahodná, kdy v lese zvolna nastává posvátné ticho, které neruší lidské hlaholení typu: „Karle, máš něco?“ nebo „Mařko, pocem, tady je náká houba, asi jedovatá, mám ji vzít?“

Večer v lese je pro nás taková letní osmá. Je už přišeeří a hříby-hrdinové se pod uschlými dubovými listy začínají protahovat a vzájemně si sdělovat, jakže to těm dvounohým nájezdníkům s košíky, v horším případě s igelitkami z Tesca (hrozícími přidušením a zapařením – jak potupné!) a nebezpečně vypadajícími více či méně tupými noži zase natřely, když – zdařile namaskováni – přežily jejich drtivý nájezd.

Ale také sčítají své nepatrné ztráty. Začínají být neopatrní spoléhající na přicházející večer, který sváže les čarovnou pentlí na dobrou noc.

To je ta doba pro nás uzrálá. Vyzbroje ni hoľýma rukama a vírou, že nic nena jdeme, s posvátnou úctou vcházíme do

lesa. Za ta léta máme už svoje místa. Když padne hříbí stařešina, který předčasně – snad z roztržitosti – odložil vojenskou čapku spíchnutou z dubového listu a tím se prozradil, slibuju sobě a hlavně Martinovi, že při třetím úlovku obětuju pro padlé hrdiny svou košili.

Za slabou půlhodinku jich na kostkovaném ubruse rozprostřeném na mechu leží celá fotbalová jedenáctka nebo – zůstaneme-li u vojenské terminologie – téměř četa. Díváme se na ně s úctou. Mnozí už mají nohy zbrzděné cestičkami od drobných červíčků. Tolik mně připomínají moje nohy protkané drobnými (snad ne křečovými?!) žilkami.

Vzdáváme jim poslední poctu a vračime se zpátky do našeho světa. Na kraji lesa poodhrneme pohádkovou mašli a proklouzneme ven.

Doma se zakousneme do větrem shozené a ještě kyselé žitavky. Naše otisky zubů jsou zářezem na pažbě právě skoleného dalšího léta.

Kambodžské pohádky

Zmrtvýchvstání

V pralese žil velký tygr. Celý den se snažil něco ulovit, ale marně. Život měl rychlejší nohy. Vyčerpaný tygr usnul u velkého stromu. Naneštěstí žil v dutině stromu jedovatý had. Had tygra uštkl, a tygr ve spánku zemřel.

O něco později tudy šel mnich. Když uviděl mrtvého tygra, bylo mu jej líto a ze soucitu obelstil smrt. Zařkáváním probudil tygra ze spánku tichých a věčných.

Ale tygr nevěděl nic o hadu, smrti ani lítosti, soucitu a kouzlech, pouze se domníval, že jej mnich vyrušil ze snů. A protože byl hladový, rozhodl se mnicha sníst.

Mnich se ovšem nedal. „Taková nevděčnost!“ křičel, a tak se tygr a mnich rozhodli najít někoho, kdo by rozsoudil jejich při. Vydali se cestou z lesa. Nejdříve potkali vlka. Vysvětlili mu, co se stalo, a požádali jej o rozsudek. Řekne-li, že je mnich v právu, tygr nechá následovníka Buddhy jít. Rozhodne-li vlk ve prospěch tygra, tygr bude mít večeři v šafránové róbě.

Vlk věděl, na čí straně je spravedlnost, ale protože byl moudrý, poznal, že to není spravedlnost, co se po něm žádá. Strachoval se, že kdyby rozhodl pro mnicha, velký tygr se zlými zuby by se pokusil pomstít a zabil by vlka. Proto určil, že v právu je tygr.

Mnich samozřejmě nesouhlasil – život smrti nikdy nepřítaká. Mnich se dožadoval jiného soudce. Pokračovali proto v cestě. Potkali býka a požádali jej o rozsouzení. I býk se obával, že by na něj tygr mohl zaútočit. Proto býk rozhodl, že v právu je tygr. Zákon dnešních dnů zní:

„Probudíš-li hladového tygra, počítej s tím, že tě sní. Nečekej vděčnost od tygra, ale trest za tak hloupou myšlenku.“

Ale mnich se stále nevzdával. Nedržel se života, ale spravedlnosti. Požádal supu, aby byl soudcem ve při s tygrem.

Mnichovo rozhodnutí nebylo z nejšťastnějších. Supové mají vždy hostinu, když tygr dojí.

Zoufalý mnich se dožadoval posledního soudu. Tygr byl již unavený a velmi hladový. Proto zavolali moudrého králíka.

Králík vyslechl pozorně obě strany, a požádal je, aby šli společně ke stromu, kde se odehrál počátek tohoto příběhu. Řekl oběma stranám, že aby mohl nezájatě rozhodnout, musí přeci vědět přesně, co se stalo.

„Lehni si, tygře, a spi.“

Tygr soudce králíka poslechl. Jen co tygr usnul, připlazil se jedovatý had, a tygra uštknul – ten ve spánku zemřel.

„Pamatuješ, co říkal býk?“ zeptal se králík mnicha.

„Nečekej vděčnost od tygra. Nepomáhej hladovým tygrům,“ odpověděl mnich.

„Proto tygrovi již nyní nepomáhej. Nech ho smrti a sebe daruj životu,“ řekl mnichovi moudrý králík.

Útěk

Vánek, horký a vlídný, jaký tančí v provoněných vlasech příliš mladých dívek, se obtočil tiše jako had kolem kmene kokosového stromu, vyšplhal se až do koruny a vypůjčenými vlčími zuby nakousl světle zelenou vodnatou slupku zralého kokosového ořechu.

Zadunění a zvuk praskajícího suchého listí probudil z něžných snů a k smrti vyděsil králíka, který žil poblíž, na úpatí hory Tamau.

„Zemětřesení!“ začal zmateně křičet králík a vyběhl ze svého pelíšku.

Vodní buvol se pomalu a líně brodil kalnou, po deštích otevřenou krajinou.

„Co se děje, králíku?“ zeptal se buvol.

„Proč křičíš? Kam běžíš? A proč tak rychle?“

„Zemětřesení! Nezůstávej. Utíkej. Utečeme společně, zachráníme se.“

„To jsem celý já,“ pomyslel si buvol.

„Pozoruj stíny rybek před svým čumákem, smějí se líným půlměsícům slunečního třpytu na hnědavé hladině, a propásnu přítom zemětřesení!“

A tak buvol a celá jeho rodina začali zběsile prchat a všichni dohromady křičeli: „Zemětřesení! Utečte! Zachraňte se!“

Také prasata, opice a jeleni, když uviděli křičící buvoly, běžící krajinou, se polekali a přidali se. A tak všichni společně pádili krajinou, až doběhli k místu, kde žil lev.

Moudrý a statečný lev se zeptal jelenů: „Co se stalo? Proč utíkáte?“

„Vlastně... ani pořádně nevíme... Viděli jsme vodní buvoly, jak křičeli a utíkali, tak jsme se přidali,“ odpověděli jeleni.

Proto se lev zeptal buvola: „Proč utíkáš? Proč se líně nebrouzdáš životem, a nepaseš se, jako vždy předtím? Proč

křičíš: Zemětřesení! na celou krajinu a rušíš ostatní zvířata, když žádné zemětřesení není a vše je v pořádku?“

Ani vodní buvol vlastně nevěděl.

„Viděl jsem králíka, byl vystrašený a vystrašil i mě, tak jsem se přidal.“

Lev se proto zeptal přímo králíka.

„Sám si nejsem jistý. Spinkal jsem sladkým a hladivým spánkem ve svém pelíšku, když mě probudil velký dunivý hluk a země se otřásla. A tak jsem myslel, že je to zemětřesení.“

„A ty jsi již někdy zažil zemětřesení? A kde, prosím tě?“

„Ne, nezažil jsem zemětřesení... Ale pokud by přišlo, jistě bych jej poznal. Dnes to bylo podobné... tak jsem vyskočil a začal utíkat.“

Moudrý lev vedl všechna vyděšená zvířata ke králíkově noře, a ukázal jim spadlý kokosový ořech.

Zvířata vynadala králíkovi za zbabělost a odešla po svých.

Možná uslyšíte tento příběh s obměnami: nebylo to pod horou Tamau, a nebyl to králík, ale byla to myš, žijící poblíž města Kráče. A nevydělil jí kokosový ořech, ale plod lontarového stromu atd. atd., ale ač vám to někteří lidé budou do očí tvrdit, není to podstatné. Nejdůležitější je: Až jednou začnete utíkat, ujistěte se, že víte, proč utíkáte.

Přeložil Štěpán Kuchlel

Druhého tvář

(moderní izraelská poezie)

David Vogel

* * *

Po pěšinách stesku noci,
němých a hebkých,
přijdu k tobě.

Ve stínu vzpomínky na mládí
schovám se -
a ty mě nespatriš.

Až však budeš spát,
vsoukám se do tvého panenského,
bělostného snu.

V podobě třípytlivé mouchy,
budu sedět neslyšně
na vrcholku tvého bledého, snícího prsu.

Neslyšně budu sedět.

Alexander Pen

Láska

Uminěnost její šíje byla na všech
soudech smrti.

Katovi nevznese řeč, která by prosila.
Ji jedinou stud k smíchu nutí.
Vždy budovala život a světy bořila.

Dan Pagis

Kde

Schoval jsem se v pokoji, ale zapomněl
jsem kde.

Ve skříni nejsem.
Ani za závěsem,
ani ve velké pevnosti mezi nohama stolu.
Zrcadlo mě postrádá.
Na chvíli zdá se, že jsem na zdi na obrazu.
Snad jednou, přijde-li někdo a zavolá mě,
odpovím a budu vědět: jsem tu.

David Avidan

Zprůměrování

Mezi ženami a slovy
volím slovo. Mezi ženou a
slovy volím
ženu. Ale
hledím, abych měl
poslední slovo.

Dalia Rabikovič

Kyslík

Gekonem na zdi tvého obydlí, ldo,
chtěla bych být.
List, plazící se z květináče,
kus papíru, ubrus na stole, popelník,
časopis se zprávami nebo obraz.

Ty všechny věci tě každým dnem provází,
vidí tě a jsou zachycovány
v prostoru tvého zorného pole.
Netřeba hledat citovou reakci.
Chci pouze být v tvém zjevném okolí,
položená, neviditelná.
Obsažená v obyčejnosti prostoru
ve kterém vdechuješ, vydechuješ,
vdechuješ, vydechuješ
kyslík.
Není tu řeč o lásce, Ido.
Chci být omítkou zdí,
ránem okna či zásuvkou ponožek
v pokoji, jenž vstřebává proces
tvého metabolismu
osm hodin každou noc.

Jehonatan Gefen

Kávu s deštěm, prosím

Na dvorku kavárny sedí mladý pán.
Je konec podzimu, oblak tne střechu
právě,
do všech těch šatů města fouká, fouká van
a muž zvedá oči v kávě.

Ten člověk kávu sladí, podle svojí chuti
přilévá mléko, pomalu míchá, máje čas.
Výřečnému hromu naslouchá bez leknutí
(jako by se hněval na svět boží hlas).

Do kávy stekl déšť, kapal a kapal stále,
tu pomysll si pán: zakoušet mě to nutí
popíjet kávu s příměsí podzimních srážek,
ještě jsem přeci nepil koktejl této chuti.

S přivřeným zrakem, poněkud ošemetně,
olízne rty a s údivem dodá:
černá káva, chutná dešťově a mléčně,
ta chuť je výtečná, takřka nápoj Boha.

Koho by napadlo, že ty malé
kapky deště, jenž je levný přeci,
mohou být věru tak významné.
A jak to všichni pijí bez příměsí,
možná jsem přišel na veliké věci.

Káva s cukrem a mlékem je městem,
které žije,
ale když ti trocha deště spadne do šálku,
to už je poezie.

Agi Mišol

Dech

Nikoli podél vdechu,
nýbrž po úbočí výdechu,
na jeho dně,
v té malé odmlce,
téměř nepocitěné,
tam,
před vzmachem života,
jenž znovu plní zrak
a odpuzuje všechnu prázdnotu
do stran,
nikoliv na špičce myšlenky,
ne když je ostrá,
zářící,
či sebe zakřivuje,
nýbrž v její zašlosti,
když prchá do nijakosti,
údivné,
než se povlékne
jinou myšlenkou,
tam,
tam spějí,
přes stále neúspěchy své
paměti.

Jicchak Laor

Snídaně

V přístroji na zdi
 pronášejí v běhu mrtvolý
 trhance těl, a proslovy
 o morálce. Číšník
 se ptá vous voulez
 un café ou un thé?
 Co se mě ptáte na
 čaj a kávu, pane vrchní,
 raději přepetejte se, zda mi někdo
 blízký zemřel, číšníku.
 (Ale pane, není v mé moci rozeznat
 odkud pán ráčí být.

Sarajevo, Kigali
 Bagdád, Jeruzalém
 Hebron, Bombaj.)
 Proč jen jsem
 zatrpklý? On je přec
 číšník, ne agent
 cestovní, svoboda zvítězila
 a komunismu je konec, už není
 třeba rozhodnout, na kterou stranu
 postavit se, proti komu
 bojovat, koho podporovat a koho
 vyhladit, kdy
 pláčem lkát. Kruasán silvuplé,
 a kafe.

V přístroji na stěně
 zmražena fotka ženy,
 napínajíc ruce,
 vystavujíc fotografu světa
 svého umirajícího syna.

Není co vědět,
 a proto nevím.

Oded Peled

Pražským dívkám

Smutné nohy mají pražské dívky,
 dlouhé nohy v průhledných
 punčocháčích.
 Mramorové nohy tvarované,
 jak vltavské vody,
 bubnující
 pod mosty
 černý menuet.

Pomlázky mají pražské dívky,
 ty barevné velikonoční biče
 a užaslé oči:
 Václavské náměstí, doupě,
 dlouhovlasé rokenrolovým mladíkům
 běsícím, anebo
 vedle, v uličkách vedoucích
 na náměstí Republiky,
 to drobné,
 vydlážděné starým tanečním džezem,
 stepem, ozdobenými kočáry
 a jedním polykačem mečů,
 dost profesionálním,
 pro cizince.

Vlněné čepice mají pražské dívky,
 rozmarné čepice.

Přeložili Hila Naot a Lukáš Weishäupl

Milan Kasl

Šumavské sny Česlava Boháče

*Zdrž prha, tu vůkol stumý máv
a kolotavě, jak monochónní lívy
nám králar, kolozně jak háv,
sám ublekuje smutěbolné,
upanané plívy*

I.

Česlav Boháč odešel z domova ve svých jednadvaceti letech. Odešel proto, aby se stal scénáristou, dále odešel proto, aby se stal dobrým scénáristou, a také odešel proto, že jeho matka na něho stále volala Česlíku, Česlíku, vezmi si šálu. Česlav Boháč nechtěl šálu, nechtěl být Česlík, chtěl psát scénáře k filmům, na které chodí lidé a odchází potom z biografu spokojeni.

Česlav Boháč měl často divné problémy se svým jménem. Když se někde představil slovy: „Já jsem Boháč!“, lidé na něho většinou pokřikovali: „Tak zaplať kořalku, když jsi boháč.“ Tak se později představoval jenom: „Já jsem Česlav!“, ale to bylo zase příliš hloupé a takové familierní. Pak se raději nepředstavoval vůbec a nevyhledával společnosti, kde je nutno se představovat.

Česlav Boháč seděl na nádraží Praha – střed a hlavou mu probíhala velká spousta vlaků s náklady myšlenek. Kromě nápadů na různé geniální scénáře měl tento plán: pojede na Šumavu. Pojede tam proto, že na Šumavě je klid, pojede tam, protože tam má strýce Františka Boháče, který sice pije, ale to nevadí. Pojede tam proto, že chce pracovat v lese na Šumavě. Ve dne bude porážet stromy, v klidu přemýšlet a v noci psát scénáře k dobrým filmům.

Jízda vlakem na Šumavu je ta nejpitomější věc, jaká může scénáristu potkat.

Na Šumavě byl zastřelen poslední medvěd v Čechách. Jelikož byl medvědem posledním, měl být něčím význačný. Měl mít alespoň modrou nebo fialovou barvu, přemýšlel Česlav Boháč. Koleje drncaly a Česlav Boháč, spokojen sám se sebou, usnul.

II.

Vzdálený strýc František Boháč vypil za den neuvěřitelné množství rumu, Česlavu Boháčovi přidělil jeden studený pokoj vedle pudy a bylo mu všechno jedno.

Česlav Boháč usnul pod těžkou a vlhkou dekou s pomyšlením, že si za první výplatu koupí psací stroj a začne psát výborné scénáře.

Tě noci měl Česlav Boháč svůj první šumavský sen.

Na velké žluté louce seděly tisíce ohromných havranů s červenými zobany. Ten největší z ptáků ukázal zobák plný drobných oranžových zoubků a povídá Česlavu Boháčovi:

„Pomni, člověče!“

Havrani se najednou začali měnit ve stovky a tisíce transvestitů s namalovanými očima a s přihřátým úsměvem na rudých, namalovaných rtích. Snažili se přitroublými a nemotornými pohyby donutit fialového medvěda tančit. Jak Česlav Boháč správně předpokládal, poslední český medvěd byl celý fialový. Usoudil, že tihle úchylové jsou zřejmě slušní lidé, protože: 1. posledního medvěda nestřílí, 2. naopak se snaží ho naučit tančit, 3. protože by byla jistě ostuda, kdyby fialový medvěd tančit neuměl.

Poblíž Česlava Boháče seděl člověk ve slamáku. Když k němu Česlav Boháč přišel, zjistil, že tento muž je opravdový spisovatel. Neustále slinil fialovou tužku, napsal na malou čtvrtku papíru několik vět, zmuchlal ji a s vyplazeným jazykem čmáral na další papír. Česlav Boháč sebral ze země jeden z papírků, kterých se tam válela spousta, narovnal je a četl: „Kdykoliv jsem prošel touto brankou, vždy mě do obličeje jemně šlehla jasmínová větvička.“

A pak sebral další a další a na všech stálo totéž. Kdykoliv jsem prošel touto brankou do bílého domu, vždy mne do obličeje jemně šlehla jasmínová větvička.

Ten člověk psal čím dál rychleji, měl rudý obličej a neustále zahazoval další zmuchlané papíry. Těch přibývalo, až jich byla celá hromada, všude bylo bílo, ten člověk byl v obličeji rudý, strašně se potil a na každém papírku bylo napsáno: Kdykoliv jsem prošel touto brankou do bílého domu, vždy mne do obličeje jemně šlehla jasmínová větvička.

Česlav Boháč byl probuzen ze sna řevem opilého strýce Františka Boháče, který si nemohl zout pravou botu.

Vzpomněl si, jak maminka jednou říkala otci: „Ten tvůj bratranec František Boháč je skutečně blázen.“ Potom otci něco pošeptala do ucha, otec se začal hrozně smát ho ho ho a maminka s ním celý den nemluvila.

Když se strýc František Boháč uklidnil, Česlav Boháč vstal, rozsvítil lampu, vzal malý kousek papíru a napsal: Kdykoliv jsem prošel touto brankou do bílého domu, vždy mne do obličeje jemně šlehla jasmínová větvička.

III.

Druhý den poznal Česlav Boháč svého nadřízeného při práci v lese na Šumavě,

Josefa Kotába. Josef Kotáb byl malý člověk s očima vyboulenýma od rumu.

První večer po práci v lese na Šumavě sebou Česlav Boháč zmlátil na posteli. Pak si sedl ke stolu, vzal tužku a napsal: Bílý dům byl obklopen vonnými jasmínovými keři.

Chvilí se díval na své dílo s vytřeštěnými očima, jako by studoval každé písmenko zvlášť. V jednadvaceti letech by chlap už neměl brečet. Ale Česlav Boháč brečel, až mu slzy tekly na bílý dům, který se před ním skvěl na upatlaném kousku papíru.

Plakal hlavně pro fialového medvěda, který určitě nechtěl být posledním šumavským medvědem, dále plakal kvůli svému strýci Františku Boháčovi, který tolik pije, kvůli své mamince, která je tolik nešťastná a také pije, a hlavně kvůli sobě. A jestli nepije on, Česlav Boháč, pak začne. A bude pít tolik, že bude mít ještě vyboulenější oči než Josef Kotáb, předsák lesních dělníků na Šumavě.

Potichu sešel dolů do pokoje strýce Františka Boháče. V kredenci objevil bachratou láhev něčeho, co se dalo pít jen se zavřenými očima a na jazyku to páliło a chutnalo to strašně odporně.

Česlav Boháč se ožral denaturovaným lihem a usnul oblečen na studené dřevěné podlaze.

IV.

Tu noc se Česlavu Boháčovi zdál druhý šumavský sen.

Stál na široké ulici uprostřed obrovského města. Kolem chodili lidé hlavami dolů. Jako by šoupali hlavami o chodník a komihali nohama nahoře ve vzduchu, napodobující chůzi. Ti lidé byli modří a fialoví a Česlavu Boháčovi se zdálo, že těch fialových je víc. Jeden z lidí se u Česlava Boháče zastavil, zavřel oči

a s ústy těsně u chodníku dělal takové divné pohyby; jako kapr mimo vodu.

Česlav Boháč si lehl na zem a přiblížil ucho k neznámým fialovým rtům. Slyšel jasně, jak mu ten člověk říká: „Má, má, má!“

Zůstal ležet a díval se nahoru. Už se mu tenhle svět nezdál být tak podivný. Ze žabí perspektivy pochopil základní princip pohledu na tenhle svět.

Zdalo se mu, že usnul, a v tom spánku, který se mu jenom zdál, měl sen. Šel po sluncem prozářené ulici, až došel k brance, která byla obrostlá jasmínovými keři. Vůně byla tak silná, tak opojná, až se u branky zastavil. Přes bílé jasmínové květy uviděl bílý dům. Stiskl kliku a vešel. Jedna větvička ho jemně šlehla přes obličej. V té chvíli věděl, že za tento okamžik by dal zbytek svého života.

Prošel krásnou zahradou až do bílého domu, otevřel dveře. Uslyšel výkřik z tisíců hrdel a ucítil závan žhavého vzduchu.

Probudil se na chodníku v tom divném světě, kde modří a fialoví lidé chodí hlavami dolů.

Pomalou si sedl a protíral si oči. To, co uviděl, bylo strašné. Lidé, kteří až dosud hrdě chodili po svých hlavách, padali. Dělal to žuch, žuch.

Modří a fialoví lidé leželi, odstrkovali se nohama, které nebyly zvyklé chodit, a po obličejích se sunuli vpřed. Začínali mít do krve odřenou tvář a nosy a Česlav Boháč se podíval, že modří a fialoví lidé mají červenou krev.

Bylo to tak děsné, že se probudil ještě jednou, ale neviděl nic, jen ticho bylo kolem skoro hmatatelné. Ve spáncích mu bouchala krev. To ticho bylo ještě horší než příšerní lidé, plazící se v prachu podivného města. Křečovitě zavřel oči. A všichni lidé se plazili k němu, v rukou měli jasmínové větvičky a chtěli Česlava Boháče mrskat. Zařval.

Česlav Boháč vstal z postele a chodil po pokoji. Každý krok a každý šelest byl tisíckrát zesílen nějakým reproduktorem. Bylo to moc bolestivé.

Usnul až k ránu.

V.

Budík na židli drnčel, ale Česlav Boháč zaspal. Zaspal hned druhý den po svém nástupu do práce v lese na Šumavě. Zaspal s úporností opilce, se kterým už stejně nikdo nepočítá.

Ještě s rozepnutým poklopem spěchal k lesu, aby zastihl tu svoji partu, se kterou měl porážet stromy. Potácel se mezi stromy se slepenýma očima a s opileckou úporností se snažil zaslechnout řvaní motorové pily.

Josef Kotáb na něho namířil prst a vysokým chrčivým hlasem zakvíčel: „Boháči, ještě jednou a poletíš!“

Vrátil se odpoledne z práce v lese na Šumavě a podíval se do zrcadla. Zjistil, že má dnes ještě víc vybulené oči než předák lesních dělníků Josef Kotáb a dokonce víc než strýc František Boháč.

Seděl u stolu a přemýšlel. Česlav Boháč dospěl k názoru, že všichni scénáristé hodně pijí. Vytáhl láhev té prach-sprosté kořalky, se zavřenýma očima si dal lok, pak další. To proto, aby zapomněl na práci v lese na Šumavě, hlavně na Josefa Kotábu, a mohl začít psát scénář k filmu, na který chodí lidé a odcházejí potom z biografu spokojeni.

Tu noc Česlav Boháč usnul u stolu s prázdnou láhví od denaturovaného lihu a neměl žádný sen.

VI.

Ráno Česlav Boháč opět nepřišel do práce, protože onemocněl. Byl u něho lékař, kýval hlavou a říkal:

„Hm, hm.“

Potom si k němu na pelest sedl strýc František Boháč, pozoroval Česlava Boháče vyboulenýma opileckýma očima a říkal: „Chlapče, chlapče.“

Česlav Boháč začínal trochu vidět.

Viděl rozmazaně svoji matku, jak si zakrývá oči, ze kterých jí vytéká černá voda

značky Astor.

Česlav Boháč začínal opravdu trochu vidět.

Oknem zahlédl šedé domy a šedé keře a naposled se rozplakal nad fialovým medvědem, který určitě nechtěl být posledním medvědem na Šumavě.

Evžen Pěnkava

Čekání na d'Artagnana

Antidivadelní absurdní aktovka

Na scéně je stolek, několik židlí, pár skleniček, otevřená láhev francouzského vína. Zpočátku jsou na jevišti pouze Sojka a Charvát, herci upijejí, odcházejí, přicházejí...

Sojka: Dobrý večer, rád bych vás uvítal na dnešním představení. Nejprve bych vám rád představil svého starého přítele. Říkáme mu Charvy, ale jmenuje se Aramis. Je z nás – zatím – nejkrásnější. Čeká ho vášnivá cesta k duchovní spáse. Chce se stát knězem, jenže ženy ho zbožňují.

Charvát: Zatím.

Sojka: Všichni mu závidíme jeho nekonečná milostná dobrodružství. Jsou přísně tajná, ale díky d'Artagnanovi víme, že Aramis má plné kapsy navoněných kapesníků. Většinou zaslaných a posmrkaných. Náš přítel Aramis je zkrátka a dobře samé tajemství. Nebyť d'Artagnana, tak...

Charvát: Přejde d'Artagnan?

Sojka: Nevím, Aramisi. Čekáme ho.

Brabec (přichází): Brý večer. Také bych vám rád představil jednoho mého starého mladého přítele. Říkáme mu So-

cha, ale von je to Athos. Je z nás nejstarší a nejmoudřejší. Ale taky jeho život jsou samý tajemství a dokonce i různé divočiny. U Athose ale nejde o žádný urozený milostenky jako u Aramisa, ale o strašný tragédie. Protože je taky samá ženská.

Charvát: Která?

Brabec: Teda vlastně dáma, ne ženská, samá dáma s cejchem, dáma vydaná katu, dáma proradná, prohnaná, přestrojená za chlapa...

Sojka: No právě.

Brabec: Athos vo nich nikdy nemluví, tváří se, že celej svět žen propijí hrdlem a že ho už dávno nezajímá. Mlčí jak hrob, naštěstí d'Artagnan toho vo něm ví přinejmenším stejně co já. Nebo víc než já. Nejspíš toho ví víc než sám Athos.

Sojka: Přejde d'Artagnan?

Brabec: Nevím, Athosi. Čekáme ho.

Charvát: Tak já vám také představím svého mladého starého přítele. Říkáme mu Vráble, ale je to Porthos. Je z nás nejmladší a pobral nejmiň rozumu. Prostě každý nemůže mít tak vytríbeného ducha jako já. Nebo jako ti, co

jako já kráčí cestou zbožnosti a ctnosti. Abych však Porthosovi nekrivdil: jeho přátelská prostoduchost skrývá velké záhady.

Brabec: Jaké záhady?

Charvát: Velké. Dokáže hory přenášet, ale číst se ještě nenaučil. Ani v našem deníčku. Lepšího přítele nemám, ale ani psát se ještě nenaučil. Proč však o něm neřeknu křivé slovo? To je také záhada. Tomu by přišel na kloub jedněm...

Brabec: Přejde d'Artagnan?

Charvát: Nevím, Porthosi. Čekáme ho. (odchází)

Sojka: Možná ani d'Artagnan neví o Porthosovi úplně všechno. Třeba se ještě všeho nedopídil. Například určitě neví, že když si náš Aramis procvičuje modlitbičky, tak poočku mžourá do Směru spánku. A jak si jednou v těch verších pokradmu louskal, najednou u pelesti stála –

Brabec: Bez kapesníčku?

Sojka: Už bez. A bylo po směru spánku. Události nabraly jiný směr. Na spánek nebylo pomyslení. Náš budoucí velebníček ale napřed proklál všechny muže, kteří tam přišli s ní. A potom... Co bylo vlastně potom, Porthosi?

Brabec: To prý neví ani d'Artagnan. Teda ještě to neví.

Sojka: Přejde?

Brabec: Nevím, Athosi. Čekáme ho. (odchází)

Charvát (přichází): Jednou jsme s Athosem přemýšleli, z čeho pramení ta Porthosova přepjatá laskavost. Pořád jsme nemohli na nic přijít. Hory by přenášel, to ano, ale nepamatuje si vůbec nic. Jednou se nudil a přidržoval padající skálu, ale najednou si na něco vzpomněl a –

Sojka: Fakt?

Charvát: – no asi se zamyslel a bylo to. Skála toho využila a rozmáčkla kardinályv pochopy. Chudák Jeho Eminence. Athosi, jak to přišlo, že se Porthos zamyslel? Vždyť nikdy nemyslel. Že by –

Sojka: Přejde d'Artagnan?

Charvát: Nevím, Athosi. Čekáme ho. (Sojka odchází)

Brabec (přichází): Dycky když se v puťce vo někom bavíme, dojde na našeho Athose. To jsou věci! Samý náramný historky, samý rytířský skutky a samý nešťastný ženský! Stejně se ale neví, jak to s nima bylo doopravdy. Jedině d'Artagnan to ví. Tuhle jsme se přeli, kolik má Athos dětí. Von to třeba neví. Nebo nepoví. Teda pravobočků, levobočci se nepočítají, že. Lidi povídají, že moc, a jiný zase, že tak akorát. Jenže ani vo těch ženských, co mají s Athosem ty děti, se toho moc neví. Akorát že něký dal uškrtit, pár jich zahubil sám, a toho jedu na krysy, co v lásce rodičovský spotřeboval!

Charvát: Je to šlechtic, Porthosi!

Brabec: To je pravda, rozhodně nepustil, aby žily v hanbě. Jenže ani ty jeho děti ještě nikdo neviděl. Stejně jako d'Artagnana. Ani se neví, s kým je Athos měl. d'Artagnan se někde uřekl, že některý jsou jeho. Třeba všechna Athosova trojčata.

Charvát: Přejde d'Artagnan?

Brabec: Nevím, Aramis. Čekáme ho.

Charvát: Jak to, že to d'Artagnan ví, když tohle neví nikdo? Neřekl mu to nakonec Athos? O těch trojčatech?

Sojka (přichází): Pořád mi vrtá hlavou, jak může d'Artagnan vědět, co to bylo za ženskou, vlastně za dámu, jak kvůli ní Aramis zabil tolik mužů. Já bych mu to nikdy nevyžvanil a nikdo jiný to neví, jenom on to ví. Jak je to možné?

Charvát: Mohl jsi mu něco naznačit, Athosi.

Sojka: Přece jsem s ním nikdy nemluvil, Aramisi. Slyšel jsem ale, že o tom ví úplně všechno. Dokonce i to, co prý nevíš ani ty. Totiž kdo byla tamta dáma. Ta bez kapesníčku.

Brabec: Myslíte, že d'Artagnan přijde?

Sojka: Nevím, Porthosi. Čekáme ho.

Brabec: Ale Aramisi, jak je to možné, že d'Artagnan ví třeba i to, kolik jsi měl žen? Vždyť jsi nám tvrdil, že to neví vůbec nikdo. Nebo tedy skoro nikdo. A on prý ví zatraceně přesně, že ani jednu. Ty, pámbičkář a sukničkář!

Charvát: Jak to ani jednu? Jednu ano.

Sojka: Ani jednu. Ta měla tebe. Ne ty ji.

Brabec: Jenže d'Artagnan někde také povídal, Athosi, že ve skutečnosti žádný tajemství nemáš. Žádný děsivý historky. Žádný mordy. Žádný sakramentský vášně. A žes nic neprožil. Prý vůbec nic. A von to ví moc dobře.

Sojka: Jak to může vědět? To přece neví nikdo!

Brabec: Třeba to ví fakt akorát d'Artagnan a nikdo jiný! Třeba to ví vode mne, ale mlčí jako hrob.

Charvát: Přijde d'Artagnan?

Sojka: Nevím, Aramisi. Čekáme ho.

Charvát: Ale stejně, jak může vědět, kdo byla ta dáma, co jsem ji měl a co vlastně měla mne? Všechny svědky jsem pobil, všechny do jednoho a za jednoho. Teda za tu jednu. Odkud ji d'Artagnan může znát? Proč jsem jí tenkrát nepohlédl do tváře?

Brabec: Co když ta dáma byla d'Artagnan?

Sojka: Přijde?

Charvát: Nevím, Athosi. Čekáme ho.

Sojka: Porthosi, ty si přece vůbec nic nepamatuješ, a proto nic nevíš, a nikdo z nás nechápe, jak to dokážeš, že opravdu nevíš nikdy nic, ale teď toho najednou víš víc než my všichni. Mám najednou pocit, že víš víc než d'Artagnan. Možná víš i to, co d'Artagnan neví.

Brabec: No, neví.

Charvát: Jak to, že toho teď víš tolik? Nevyblebtal ti d'Artagnan všechno, co ví a co ví o nás? Všechna naše tajemství, o kterých ví, že je nemáme? Nebo – možná nemáme? A on jediný ví a dokonce i tuší, že je nemáme?

Brabec: Nevím, Aramisi. Copak jste se díky d'Artagnanovi nedověděli spoustu věcí?

Sojka: Vůbec nic, protože prý nevěděl nic, než co jsme už nevěděli od tebe.

Charvát: Ani o mně nevěděl nic, a co se prý dozvěděl, to nevěděl ode mne. Athosi, kápni božskou, kdys naposledy mluvil s d'Artagnanem?

Sojka: Proč já? Tys jsi s ním někdy mluvil?

Charvát: Nikdy. Proč bych měl? Stejně o mně ví všechno. Přijde?

Sojka: Nevíme. Porthosi, přijde?

Brabec: Nevím, Athosi. (odchází)

Charvát: Nevíme nic. Musíme čekat.

Sojka: No, nevíme. Možná přijde.

Charvát: Třeba s tou dámou.

Sojka: Nebo s Porthosem.

Charvát: Nebo neprijde. Ani Porthos.

Sojka: Ani Porthos?

Charvát: Ani d'Artagnan. A i kdyby přišel, nepoznáme ho. Musíme čekat. Je to prostě čekání na d'Artagnana.

Brabec se vrací a mlčky se na ně dívá. Nepozorován. Čekají. Světla zhasnou.

Noví autoři Plže:

Milan Kasl – narozen 1960 v Klatovech, absolvent gymnázia, reklamní grafik, malíř, hudebník, vydal sbírku mikropovídek *Psi spasitel* (2008), žije v Dolní Lukavici

David Vogel (1891-1944) – básník a prozaik, expresionista, narozen v Polsku, působil v různých evropských městech, ale psal hebrejsky. Oběť nacismu, okolnosti smrti nejasné

Alexander Pen (1906-1972) – básník, člen tel-avivské bohémy a příznivec komunistických myšlenek

Dan Pagis (1931-1986) – narozen v Rumunsku, holocaust přežil v Evropě, po válce se přistěhoval do Izraele, básník, překladatel a literární historik

David Avidan (1934-1995) – básník, publicista, malíř a dramatik a filmař, většinu života strávil v Tel-Avivu

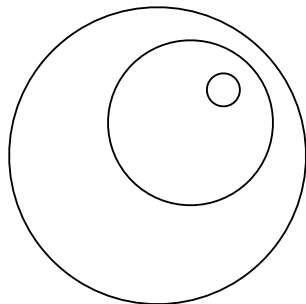
Dalia Rabikovič (1935-2005) – básnička, prozaička, překladatelka

Jehonatan Gefen (*1947) – básník, prozaik, satirik, publicista, písničkář a překladatel, žije v Tel-Avivu

Agi Mišol (*1947) – narozena v Maďarsku, v dětství se s rodinou přistěhovala do Izraele, básnička, žije ve Kfar Mordechaj

Jicchak Laor (*1948) – básník, prozaik, dramatik a literární kritik

Oded Peled (*1949) – básník, prozaik, překladatel a editor, žije v kibucu Kfar ha-Nasi

V příštím Plži mj. čtěte:

Laudatio pro Plzeň

Básně Pavly Přesličkové a Tomáše T. Kúse

Povídky Daniely Kovářové a Jitky Prokůšové

Příspěvky do rubriky Mladý Západ

Šéfredaktor: Vladimír Novotný
Zástupce šéfredaktora: Vladimír Gardavský
Redakce: Jana Horáková, Helena Šlesingerová
Redakční rada: Josef Hrubý, Bohumil Jirásek,
Jan Sojka, Dagmar Svatková, Milan Šedivý,
Viktor Víktořa

Adresa redakce:
B. Smetany 13, 305 94 Plzeň
tel.: 378 038 206, 378 038 200
e-mail: horakovaj@plzen.eu,
slesingerova@plzen.eu

Vydávají občanská sdružení Pro libris,
Ason-klub, Kruh přátel knižní kultury,
Středisko západočeských spisovatelů
a Knihovna města Plzně

Obálka, zlom sazby, grafická úprava:
Vhrsti

Vydávání je povoleno Ministerstvem
kultury ČR.
Evidenční číslo periodického tisku:
MK ČR E 13766

© Plž – Plzeňský literární život
ročník IX, č. 7/8, červenec-srpen
2010, www.knihovna.plzen.eu

Náklad 500 ks
ISSN 1213-9890

Tisk: MK-tisk Miroslav Kratochvíl

Vychází za přispění Města Plzně,
Ministerstva kultury ČR
a Plzeňského kraje

PILSEN V
Plzeň
KANDIDÁT NA TITUL
EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO KULTURY 2015

PLZEŇSKÝ KRAJ